

Verhalen uit het verleden

Handleiding voor docenten Met tips en extra informatie

Cursieve teksten zijn overgenomen uit de leerpaden

Wat vertellen de persoonlijke verhalen van mensen ons over de geschiedenis? Laten we de geschiedenis van discriminatie onderzoeken aan de hand van verschillende verhalen.

Leer de verhalen van tien mensen kennen die met discriminatie te maken hebben gehad.

Doelen

- Leerlingen nemen kennis van verhalen van mensen die te maken hebben gehad met antisemitisme, racisme en andere vormen van discriminatie. Daardoor worden ze zich bewust van positieve ontwikkelingen als het gaat om discriminatie en aspecten daarvan die in de loop der tijd niet zijn veranderd.
- Leerlingen kunnen werken met historische bronnen en kiezen hieruit relevante informatie om een presentatie voor te bereiden of een verhaal te schrijven.
- Leerlingen kunnen een presentatie voorbereiden en geven aan klasgenoten, afhankelijk van de technische mogelijkheden (bijvoorbeeld video-chat).

Structuur

In dit leerpad raken leerlingen bekend met tien persoonlijke verhalen. Ze maken een individuele keuze en krijgen een korte tekst te lezen over hun gekozen persoon. In deze levensverhalen komen verschillende vormen van discriminatie voor: antisemitisme, racisme, discriminatie van Roma en Sinti en discriminatie van LHBT+. Ze bekijken diverse bronnen zoals foto's en citaten.

De gekozen historische biografieën dragen bij aan intercultureel historisch leren. De focus ligt niet op een bepaalde periode, alhoewel de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol speelt in veel levens die hier aan bod komen. De hoeveelheid contextuele informatie is beperkt. Het doel is om leerlingen bewust te maken hoe discriminerende maatregelen persoonlijke levens drastisch kunnen beïnvloeden. De verhalen presenteren de mensen niet alleen als slachtoffer, maar ook als mensen met een eigen leven en identiteit.

Dit leerpad neemt ongeveer 150 minuten in beslag.

Vooraf

- Zorg dat de leerlingen weten dat hun antwoorden binnen de groep worden uitgewisseld. De gedachtewisseling en discussie vormen de kern van het leerproces.
- Omdat er gevoelige onderwerpen worden besproken, moet de sfeer in de klas veilig zijn en moet je ervan op aan kunnen dat de leerlingen elkaar met respect behandelen. Bespreek dit met de klas als je denkt dat het nodig is.
- Vaak kunnen leerlingen alleen door naar de volgende stap als ze één of meer antwoorden hebben ingevuld.
- Leerlingen moeten weten hoeveel tijd ze hebben voor elke stap. Houd rekening met het niveau van je leerlingen en de beschikbare tijd en spreek een tijdslimiet af. De korte vragen aan het begin dienen als 'warming-up'. Houd de tijd voor de eerste stappen kort, zodat er meer tijd is voor de discussie aan het eind.

Stap 1 Sleutelwoorden

Schrijf in een paar trefwoorden op hoe discriminatie het leven van mensen beïnvloedt.

Leerlingen zien hun antwoorden terug tijdens de reflectie-stap aan het einde van het leerpad.

Stap 2 Selecteer een persoon

Kies iemand die je interessant lijkt.

Op basis van een snel oordeel kiezen leerlingen een persoon die ze interessant lijkt. In de daarop volgende stappen komen ze meer te weten over deze persoon.

Stap 3 Jouw keuze

Waarom heb je deze persoon gekozen?

Leerlingen kunnen verschillende redenen hebben om een bepaalde persoon te kiezen. Het moeten formuleren waarom ze iemand kiezen (sprak het gezicht of de korte beschrijving ze aan) helpt hen bewust te worden dat er veel verschillende redenen zijn om een eerste verbintenis met een persoon te hebben.

Stap 4 Zie - Denk - Vraag

Kijk goed naar het plaatje en beantwoord alle vragen met een paar woorden.

Wat zie je?

Ik denk dat ...

Welke vragen heb je erbij?

Deze oefening helpt leerlingen een foto te analyseren aan de hand van 'Visible Thinking'. Hierbij onderscheiden ze wat ze zien, wat ze op basis hiervan denken en wat ze zouden willen weten. Leerlingen kijken naar een foto die hoort bij het verhaal van de persoon die ze hebben gekozen. Ze worden aangemoedigd rustig te kijken en daarna vragen te formuleren. De techniek gebruikt hun natuurlijke nieuwsgierigheid. Voor meer informatie ga naar [Visible Thinking](#).

Stap 5 Levensverhaal

Lees het levensverhaal. Kies drie gebeurtenissen die volgens jou belangrijk waren en leg uit waarom.

Leerlingen krijgen een korte tekst met basisinformatie over de persoon die ze kiezen. Alle teksten en illustraties zijn op de website beschikbaar als PDF.

Navigatie

De meeste stappen omvatten meerdere schermpagina's, meestal met een vraag, wat informatie en een opdracht. Leerlingen kunnen alleen binnen dezelfde stap terugkeren naar een vorig scherm, mochten ze een vraag of tekst nog eens willen lezen. De pijl 'terug' voert niet terug naar voorgaande stappen. Mocht dit nodig zijn, gebruik dan het uitvouwmenu linksboven om door de gehele route te navigeren.

Woordenlijst

In een verklarende woordenlijst worden woorden die in de tekst zijn gemarkeerd toegelicht. Hoe intensief de leerlingen de lijst zullen gebruiken hangt af van hun niveau en interesse, en van de beschikbare tijd. Voor sommige opdrachten zullen ze de woordenlijst moeten raadplegen. Bedenk welke woorden je met de hele klas wilt bespreken om te zorgen dat iedereen begrijpt wat ze betekenen.

Informatie en instructies

Soms worden in de rechterbovenhoek van het scherm extra informatie en instructies gegeven. Zorg dat de leerlingen hier alert op zijn. Soms is een opdracht zonder die informatie niet uit te voeren.

Ondertitels

Controleer of de ondertitels aanstaan voordat een filmclip wordt gestart. Klik onder aan de video aan de rechter kant op het icoontje om de taal te kiezen.

Stap 6 Vorm een groepje

Je wisselt van gedachten over jouw gekozen persoon in een groepje. Vertel de groep in twee minuten over jouw persoon en leg uit waarom je hem of haar hebt gekozen.

Als het technisch mogelijk is kunnen leerlingen in groepen digitaal per (video-) chat elkaar vertellen over de persoon die zij gekozen hebben.

Stap 7 Kies een levensverhaal

Jullie groepje moet nu één levensverhaal kiezen om te presenteren aan de rest van de klas. Schrijf op waarom jullie dit ene verhaal hebben gekozen zodra jullie het eens zijn. Waarom hebben jullie deze persoon gekozen? Kijk goed naar alle bronnen. Kies als groep een paar bronnen waar je mee wilt werken. Bereid een presentatie voor. Wees creatief. Welke elementen uit het leven van deze persoon zijn vooral interessant? Waarom is dit levensverhaal ook vandaag de dag nog van belang?

Hoewel er in de opdracht staat dat leerlingen in groepen gaan werken, is het voor onderwijs op afstand eenvoudiger om elke leerling een eigen keuze te laten maken of ze kunnen in tweetallen werken.

Elke leerling kiest een verhaal waar zij/hij zich in gaat verdiepen aan de hand van bronnen, een tijdlijn en citaten. De leerling bereidt een presentatie voor. Dit kan een poster zijn, waarvan een foto gedeeld wordt, een geschreven verhaal, een powerpoint enz.

Als de presentaties gedeeld worden met de hele klas, kan je als docent tijdens een (video-) chat vragen laten beantwoorden.

Stap 8 Alle stemmen doen ertoe

Bespreek vóór de presentaties wie niet werden gekozen en waarom alle verhalen van belang zijn.

Deze stap kan bij onderwijs op afstand overgeslagen worden.

Stap 9 Showtime

Klaar? Dan is het tijd voor jullie presentatie!

Overweeg leerlingen in groepen elkaars presentaties of verhalen te laten bespreken of geef individueel feedback op hun werk.

Stap 10 Reflectie

Bekijk de woorden die je hebt opgeschreven naar aanleiding van de eerste vraag. Voeg een nieuwe gedachte toe en leg uit waarom die bij je opkwam. Schrijf in een paar woorden op hoe discriminatie het leven van mensen beïnvloedt.

De docent kan de antwoorden van leerlingen in de docentenomgeving (onder volg klas) nalezen en individuele feedback geven.